

SÖMÜRGELERİN İNTİKAMI

Aydınlık Dergisi, 14 Haziran 2002

Yıldırım Koç

Avrupa Birliği ülkelerinin bir bölümü bugün büyük bir sıkıntı içinde. Bu emperyalist ülkeler geçmişteki sömürgelerinden ve Türkiye gibi bazı ülkelere ucuz işgücü ithal etmişlerdi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yaklaşık 25 yıllık dönem, kapitalizmin Altın Çağı'dır. Ekonomiler sürekli bir büyüme içindeydi. İşsizlik hemen hemen yoktu. Sovyet sisteminin de varlığına bağlı olarak, "Avrupa sosyal modeli" adı verilen "sosyal refah devleti" oluşturulabildi. Bu sistemin temeli, Avrupa emperyalizminin dünyayı sömürerek elde ettiği kaynakların bir bölümünü kendi işçi sınıflarıyla paylaşması ve bunun karşılığında bu ülkelerin işçilerinin önemli bir bölümünün düzenle bütünleştirilmesi idi. Bunu büyük ölçüde sağladılar. Bu uygulama, Avrupa ülkelerinde belirli bir demokratikleşme ile birlikte gelişti. Ancak, sömürgeler şimdi intikam alıyor.

Dedeleri sömürgelerden Avrupa'ya taşınanlar gizli bir ayrımcılığın acılarını kuşaklar boyunca yaşadı ve yaşıyor. Ancak eskinin çaresiz ve şaşkın insanların yerini, günümüzde daha atak, belalı ve hatta saldırgan insanlar aldı. İsviçre, Hollanda, Fransa gibi ülkelerde Faslıların durumu bu. Geçmişte, "kafasına vur, elindeki ekmeği al" muamelesine maruz bırakılan ve bunu kabullenen kesimler, Avrupa'da doğup büyüüp sistemin zayıflıklarını öğrendikçe, özgüvenini artırdı ve bazı durumlarda da kendilerine karşı uygulanan sistemli ayrımcılığın yol açtığı çaresizlikle saldırganlaşmaya başladı. İşsizliğin arttığı koşullarda ise, Avrupa demokrasisinin gizli ayrımcılığı, yerini açık yabancı düşmanlığına bırakmaya başladı. Ancak bugün çoğu bulunduğu ülkenin vatandaşı olan bu insanlar, 1930'ların Almanyasındaki museviler gibi teslim olmuyor, (haklı veya haksız, yasal veya yasadışı biçimlerde) tepki veriyor. Bu tepkilerin biçimi tabii ki tartışılır. Ancak giderek önemini artıran bu olgu, sömürgelerin gecikmiş (ve ne yazık ki insanlığın ileriye götürülmesine katkıda bulunmayan) intikamıdır. Bugün Avrupa'nın birçok ülkesinde kişisel güvenlik hızla ortadan kalkmakta, hırsızlık, gasp, kundakçılık, kişilere saldırı artmaktadır. Avrupalı emperyalistlerin onyıllar önce Afrika'da ve yakın dönemde dünyanın birçok bölgesinde uyguladıkları veya tahrik ederek destekledikleri vahşet, bugün değişik biçimlerde Avrupa'da hortlamaktadır. Sömürgeler intikam almaktadır.

Türkler için de durum benzer nitelikte. 1960'lı yıllarda ve 1970'li yılların ilk yarılarında geçici bir süreyle çalıştırılmak amacıyla "konuk işçiler" götürüldü. Bu insanlar yıllarca düşük ücretle çalıştırıldılar; çok kötü koşullarda yaşamaya zorlandılar. Kapitalist sömürünün en acımasız biçimlerini yaşadılar. Ancak Türkiye'de büyük bir şehri bile görmeden köyünden çıkıp Berlin'e, Düsseldorf'a, Brüksel'e, Stokholm'e, Paris'e gidenlerin büyük bir bölümü dişiyle tırnağıyla mücadele etti. Bir bölümü içine kapanarak 1960'ların Türkiye'sini orada yaşatmaya çalıştı; ancak büyük bir bölümü değişti, değişiyor. Bu insanlarımız, geçmiş dönemlerde Avrupa ülkelerinde yaşadıkları acımasız sömürüye ve aşağılanmaya karşı tepkilerini gecikmiş bir biçimde vermeye başladılar. Bu tepkiler henüz yeterince örgütlü değildir; bir bölümü tasvip edilmeyecek biçimdedir. Ancak geçmişte yaşananların tepkisi şu yada bu biçimde ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu insanlarımızın önemli bir bölümü buldukları ülkenin vatandaşıdır; yol yordam öğrenmiştir; işyeri açmıştır. Bir bölümü ise, "Avrupa sosyal modeli" içinde büyütülmüş Avrupalının anlayamayacağı oyunlar ve hileler geliştirdi. İşsizlik sigortası ve yardımına hak kazanır kazanmaz işten ayrıldı ve hem işsizlik ödeneği ve/veya yardımı aldı, hem de kaçak biçimde çalıştı. Kardeşinin çocuklarını kendi nüfusuna geçirerek büyük miktarlarda çocuk parası aldı. Yasaların açıklarından yararlanma yeteneğimizin en gelişkin örneklerini verdi. Ayrıca, Avrupalıların tüm çabalarına karşın, asimile olmadı (Avrupalılar, nazik ifadeyle, "entegre olmadı") diyorlar. Hele uydu kanalıyla Türk televizyon kanallarının kolayca izlenmesiyle, kimliğine daha fazla sahip çıkmaya başladı. Bu ülkelerdeki gizli ayrımcılık açık yabancı düşmanlığına dönüştükçe, ulusal kimliğine daha etkili bir biçimde sahip çıktı. Haddini bilmezlere haddini bildirecek ilişkiler geliştirdi ve geliştiriyor.

Avrupa'nın başında öyle bir bela var ki, aşabilmesi çok zor. Eski sömürgelerden getirilenlerin ve acımasızca sömürülen ilk kuşak göçmen işçilerin torunları (doğru yada yanlış biçimde) intikam alıyor. Bu intikamın tarihsel açıdan ileri bir doğrultuya dönüşmesi zaman alacak; ama Avrupa'da bilinçsiz bir intikam hayaleti kol geziyor.